

Najväčší úspech je trest...?

Finančné vysávanie štátom prežíva každý podnik inak, VUNAR ešte odoláva

Stali sa dodávateľom Volkswagenu. Táto spoločnosť je pre nich veľkou skúškou. Čas na dodávky je veľmi krátky, počítajú sa v dňoch, maximálne v týždňoch. Za ten čas musia urobiť technickú dokumentáciu, pripraviť stroje a vyrobiť a expedovať kvalitné výrobky. Neplatia ni-

dzanie noriem ISO 9000 a ISO 14 000 (ochrana životného prostredia), ktorá onedlho vo VUNAR-e vyvrcholí záverečným audítom.

Dvojaká tvár úradu práce

Práca je to náročná. Nielen technicky, ale aj časovo. Premieta sa i do pracovného času zamestnancov. Tu im však už prvé polnár pod nohy hádže štát. „V podstate je to tak, že keď nie je robota, idú ľudia domov, ale keď musíme splniť dodávku, tak sa robí dlhšie. A tu nastáva anomália, ktorá, predpokladám, po prijatí nového Zákonníka práce situáciu ešte väčšmi skomplikuje. Úrad práce, ten, ktorý nevie zabezpečiť kvalifikovanú pracovnú silu podľa našich potrieb, príde na kontrolu a trestá nás za to, že prekračujeme povolený objem nadčasov. To, že mnohí ľudia robia po práci, často načierno u malých súkromníkov, ktorí za nich dane neodvádzajú, to im nevaďí. K objektívnosti patrí, že tu je problém v legislatíve; úrad práce kontroluje dodržiavanie zákona. Vo svete sa to rieši tzv. pružným pracovným

môže vedenie podnikov, je nehorázne. Dokonca aj odborári vyhlasujú, že za situáciu v strojárstve je vinné vedenie podnikov a malo by za to pykať osobným majetkom. To je absurdná hlúposť. Štát za nič nemôže? Jeho úlo-

hou je len súdiť a čoraz prísnejšie trestať?“ pýta Ing. Karol Gémesi.

Maxonovo opatrenie

VUNAR sa vlni dostal do čiernych čísel a dosiahol také tržby, že okrem úhrady základných potrieb výroby – miezd, materiálu, energie – vie načas platiť všetky povinné odvody a dane a čoraz rýchlejšie spláca staré dlhy. Vďaka systému penalizácie to dosť dlho nie je vidieť, lebo sotva splatia starý záväzok, príslušný úrad okamžite vystaví penalizačnú faktúru a, samozrejme, aj platobný rozkaz a založí celý majetok nezávisle od výšky pohľadávky. Keďže penále môžu dosiahnuť až 100

nám napriek tomu dari realizovať. A to žiadna maličkosť nie je. To, čo štát pustil v roku 1992 do privatizácie, bol jeden skrachovaný podnik, bez programu, bez trhov a zaťažený lízingovou zmluvou z roku 1991, ktorá umožnila jednému Rakúšanovi poriadne si namazať vrecká a našu spoločnosť takmer zlikvidovať. Najnovším šláglom je publikovať zoznamy dlžníkov štátu. Je to vynikajúca reklama pre tie naše podnikateľské subjekty, ktoré sa medzitým postavili na nohy, napriek podmienkam, ktoré vytvára štát, ktoré vyrábajú, predávajú a svoje záväzky splácajú aj s úžerníckymi úrokmi štátu. Tieto zoznamy by sa mohli doplniť menami ľudí, ktorí tieto podniky do problémov dostali nesprávnymi rozhodnutiami na úrovni vlády, ministerstva, bánk atď. Postaví sa na nohy bez cudzej pomoci dnes na Slovensku nie je žiadna maličkosť. Ešte sme však nepreskočili, vhodným opatrením zhora nás môžu zlikvidovať z jedného dňa na druhý. V ústave je zakotvená rovnosť všetkých druhov vlastníctva. Štátne vlastníctvo je však oveľa rovnnejšie. Aj to je povedané v príslušnom zákone, že uprednostnenie jedného veriteľa na úkor druhého je trestným činom. Štát sa však poriadne vyzbrojil na to, aby si uprednostnenie mohol vynútiť.“

Užitoční exekútori

Štát dnes ide tvrdo za peniazmi. Aj ich dostáva, ale zajtra už nemusí. Podniky zastarávajú, konkurtenčne nestačia a problémy sa prehľbujú. Stačilo by počkať, aspoň pri tých, ktoré sú životaschopné a vedú čo robia, a ony by svoje záväzky postupne splatili. Ako sa táto situácia prejavuje vo VUNAR-e? „Náš strojový park bude za chvíľu odpísaný. Za posledných sedem rokov, hoci vyrábame pre západné firmy, sme nedokázali kúpiť ani jeden nový stroj, lebo na to nemáme. Všetky voľné zdroje išli na splácanie starých záväzkov dodávateľských a voči štátu. Preto sa snažíme stroje, ktoré máme, udržiavať a renovovať. Podarilo sa nám tak strojnásobiť produktivitu a pridanú hodnotu sme tiež strojnásobili. A tak aj daň je trojnásobná, ale štát si to príliš necení. Keď meškáte s odvodou, platíte nekresťanské penále, a keď všetko dobre pôjde, tak nás za chvíľku budú aj zatvárať za úmyselný trestný čin.“

% záväzku, pohľadávka štátu sa opäť zvýši na pôvodnú sumu. Dnes už exminister Maxon zaviedol na jeseň 1998 tzv. zálohovú penalizáciu – vypenalizovali všetky pohľadávky štátu. Peniaze síce nezískal, ale poriadne zvýšil vykazované nedoplatky. „Chcel som použiť výraz »zreálnil«, ale vzhľadom na ich pochopnú dobytúnosť by to nebolo správne. Čo to urobilo u nás? Najprv nám úplne pokazilo hospodársky výsledok, potom sa to pripočítalo k daňovému základu a – nebyť zákonom umožnených protiopatrení – bola by vznikla aj povinných protipatrení – bola by vznikla aj povinných protipatrení – bola by vznikla aj povinných protipatrení – bola by vznikla aj povinných protipatrení.“

Krátkozraký štát

Vo VUNAR-e však nezáfajú ani v tejto situácii. „Projekt ozdravenia, ktorý sme prijali dobrovoľne ešte v roku 1993, sa

nové slovenské riadiace systémy. Tým sa z mechanickej desaťročnej mašiny stane za dva mesiace nový stroj, o niekoľko generácií lepší. Je to riešenie ako stvožené pre slovenský priemysel,“ vysvetľuje výkonný riaditeľ. Keďže však Slováci sú národ vynachádzavý, zlú finančnú situáciu strojárskych podnikov začali chytrí ľudia zneužívať. „Viete, ako sa to robí? V exekúcii sa odkupujú staré stroje za zlomok ceny, vyvezú sa do zahraničia, urobí sa na nich retrofit a potom sa vyvážajú do krajín bývalého východného bloku a inde. Napríklad do Českej republiky dovezli minulé

Presnosť a precíznosť opracovania výrobkov je vo VUNAR-e alfou a omegou. V jej mene dbajú na pravidelnú údržbu strojov.

zbrojárskej výroby bolo potrebné. Bolo to tvrdé, ale potrebné, lebo bola stratová. Doplácali sa (až) milióny. Snívajú o tom, že sa zbrojárka výroba v plnej kráse obnoví, je nezodpovedné. Vyrábať treba len to, čo sa dá predať buď doma, alebo v za-

väčší úspech presadenie novely Trestného zákona, podľa ktorej má byť neplatenie daní považované za úmyselný trestný čin. „Mám obavy, že spejeme do takej situácie, v akej bolo Anglicko v období, keď vymysleli spoločnosti s ručením obmedzeným. Už nikto nechcel podnikáť, pretože mali plné väznice dlžníkov. Preto vymysleli spoločnosť s r. o., kde ručíte do istej sumy a neohrozujete svoj majetok a rodinu. Kto bude robiť riaditeľa podniku, keď ho môžu zavrieť na desať rokov za to, že čo nemôže? Veď rovnaký, ba aj nižší trest je za vraždu! Sú to normálni ľudia, ktorí to vymysleli? V štáte, kde na zlej situácii má najvýraznejší podiel štát, kde najväčším dlžníkom je štát. Ozaj, a koho zavru za dlžby štátu a štátnych podnikov? Premiéra alebo prezidenta? Alebo urobila výnimku, že na štátne podniky sa to nevzťahuje? A čo ústava? Môže byť trestným činom to, za čo nemôžete? Začiatkom roka sú problémy s hotovosťou. Slovenský plynárenský priemysel nezaplatil Naftu Gbely, Nafta nezaplatila za dodávky nám a my sme meškali s platbou pre SPP. Okamžite tu boli chceli nám zastaviť dodávky plynu! Ten istý podnik, ktorý spôsobil, že sme mu nemohli zaplatiť!“ hovorí o svojej skúsenosti Ing. Karol Gémesi a dodáva, že už aj ministerka financií B. Schmögnerová prišla na to, že najrozšírenejšou príčinou daňových a col-

Vrtné súpravy sú základom výrobného programu VUNAR-u

rok použité stroje za jednu miliardu korún. Slovenská republika robí výpredaj, máme čoraz viac prázdnych hál a bude ich ešte viac, kým sa príslušné miesta zobudia. Stroje na ktorých by sme retrofit mohli uplatniť, sú preč.“

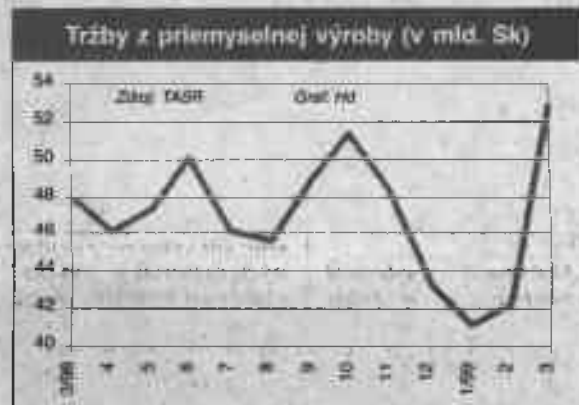
Kto schvaľuje zákony?

Ako je možné, že máme zákony, ktoré umožňujú doslova drancovať podniky, finančne i strojovo? Keďže úmysel by sme museli niekedy dokázať a nechceme ho pripustiť, odpoveď je len jedna: pripravujú ich ľudia, ktorí nevedia, ako to chodí v praxi. Jednoducho sú odtrhnutí od reality. Bolo by treba im situáciu vysvetliť. „Skúšal som to aj sám, poznám viacerých, ale na-

hraniči. To je napríklad práve výroba komponentov, a nielen pre automobilové továrne, ale aj pre iné. Nevyvážať suroviny, ale postaviť na nohy drevospracujúci, kožiarsky, chemický a farmaceutický priemysel, modernizovať vlastný spracovateľský priemysel, nedovážať to, čo máme aj doma. Napríklad v Nových Zámkoch bola veľká konzervárna zeleniny, ovocia, spracovanie mäsa...“

Tresty – najväčší úspech

Ekonomické opatrenia vlády nevyvolávajú vo VUNAR-e paniku. Keďže vyrábajú z domácich komponentov, dovozná prirážka sa ich nedotkne, podobne ani zvýšenie dolnej sadzby dane z pri-

časom, kde sa sleduje dodržiavanie fondu pracovného času za dlhšie obdobie, napr. za rok.“

Kde nie sú peniaze

Slovenské strojárstvo je podľa Karola Gémesiho ohrozené. Potrebuje finančné prostriedky na rozvoj, modernizáciu. Aby mohlo prežiť, zlepšovať sa a exportovať. Tie však nie sú. Štát to nechce vidieť, chce aj tak predovšetkým naplniť štátny rozpočet.

„Chápem, že vláda potrebuje peniaze, ale mala by ich hľadať len tam, kde sú. Kde nie sú, tam môže narobiť len škodu. Konečne treba povedať aj to, že situácia, ktorá tu dnes je, nevznikla sama od seba. Má síce objektívne, ale aj subjektívne príčiny. Za desať rokov sme mali sedem vlád, a štyri, päť parlamentov. Práve tieto dve inštitúcie vytvorili podmienky na život a podnikanie. To, aké sú, vie každý. Hovorím dnes o tom, že za všetko

dobudol som dojem, že nemajú čas, možno ani záujem. Väčšina z nich je v parlamente už desať rokov. Išli tam ešte z iného systému, z iného sveta a za desať rokov asi nezískali veľa ďalších informácií. Stali sa možno lepšími politikmi, ale kontakty s praxou dostatočne neudržiavajú,“ hovorí Ing. Karol Gémesi.

Čo vylieči strojárstvo?

Slovenské strojárstvo potrebuje radikálny rez. „Vláda by mala konečne urobiť to, čo sa ani jedna z nich neodvážila urobiť za desať rokov. Zrušiť to, čo už nikdy pracovať nebude, a nahradiť to inou činnosťou. Neudržiavať umelo niektoré výroby. Napríklad zastavenie

danej hodnoty. Rastu cien energie sa tiež neboja, pretože práve vďaka príprave na zavedenie normy ISO 14 000 vedia, že môžu kompenzovať rast cien, energií, úspornými opatreniami. Naopak, riaditeľ cenový posun víta, podľa neho povedie k racionálnejšiemu správaniu sa podnikov v tejto oblasti. Avšak je pesimistom, pokiaľ ide o sľuby vlády, že od budúceho roka zníži daň z príjmov právnických osôb. „Nebude na to mať, hoci to teraz sľubuje, aby upokojila hospodársku sféru pri zavádzaní reštrikcie. Vôbec, celá hospodárska politika tejto vlády je neprehľadná. Je tragická, keď po šiestich mesiacoch vládnutia ministerka financií B. Schmögnerová považuje za svoj naj-

ných nedoplatkov je platobná neschopnosť v podnikovej sfére. Ale napriek tomu pokračuje v neprimerane tvrdom postupe proti celej podnikateľskej sfére. Nie reštrikčné opatrenia mi prekážajú, tie sú, bohužiaľ, nevyhnutné, ale to, ako s nami zaobchádzajú.“ Budujeme spartácký systém, kde podstatou bol štát a všetko ostatné bolo vedľajšie. Medzi zákonmi a hospodárskou situáciou štátu by malo byť spojenie. Je síce pekné, že sa chceme našimi zákonmi priblížiť k EÚ, mať napríklad také zákony ako Nemecko. Lenže netreba zabudnúť, že naše hospodárstvo je v takom stave ako nemecké po vojne.“

Peter Višváder
Snímky autor

Ing. Karol Gémesi

jaké špecifické slovenské problémy.

To sú v skratke skúsenosti VUNAR, a. s., Nové Zámky zo spolupráce so západnými firmami. Je však najlepším vysvedčením kvality ich výroby a dodávok komponentov do automatov na výrobu dverí pre automobily. Ako hovorí výkonný riaditeľ Ing. Karol Gémesi, tento krok firmu pri zmene jej výrobného zamerania z výskumného ústavu náradia na výrobnú továreň nielenže udržal pri živote, ale aj „poupratoval v myslení všetkých jej pracovníkov“.

„Neexistujú žiadne dlhodobé zmluvy, každá dodávka sa uskutočňuje na základe osobitnej objednávky. Zjednodušene môžeme povedať, že kvalitou súčasnej dodávky si zabezpečujeme ďalšiu objednávku. Pred štyrmi rokmi, keď sme začali, bolo nás asi tridsať tovární zo Slovenska – dodávateľov pre Volkswagen. Dnes nás možno spočítať na prstoch jednej ruky,“ konštatuje riaditeľ. Pritom dominujú iba dve veci: včasnosť a kvalita. Zdlhavé reklamácie, ako ich poznáme z domácich dodávok, neexistujú. „Keď je niečo zlé, zistí sa to až vo Wolfsburgu. Dodávateľ musí na vlastné náklady chybu odstrániť. Neopraviteľné poruchy sa odstraňujú tak, že dodávateľ musí ísť po výrobok, znovu ho na vlastné náklady vyrobiť a dopraviť na miesto určenia. Tým však vo Volkswagen skončil. To si VUNAR, ktorého dodávky pre nemecké automobilky (okrem VW, na základe jeho referencií ešte Audi) tvoria výše 50 % produkcie, nemôže dovoliť. Strojárka firma dnes na Slovensku ťažko hľadá pravidelný odbyt i partnera, ktorý bez príchodu za dodaný tovar platí. Preto si chcú nemeckého partnera udržať. Krokom k väčšej istote je zavá-

Pridaná hodnota v rokoch 1993 - 2003 (v tis. Sk)

